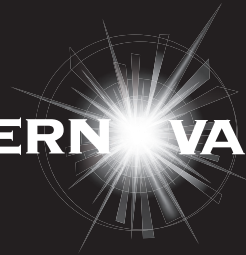

BIBLIOTEKA **SUPERNOVA** • KNJIGA I

od
signala
suma

NAPISAO
Nil Gejman

ILUSTROVAO I DIZAJNIRAO
Dejv Mekin

Prvo objavljivanje, u formi stripa u nastavcima, započeto u engleskom magazinu *The Face* iz 1989. godine

NASLOV ORIGINALA
Signal to Noise

Unless otherwise noted, all contents © 1989, 1990, 1992, 2000, 2007 *Neil Gaiman and Dave McKean*. All rights reserved. *Signal to Noise* and the likeness of all characters prominently featured herein are trademarks of *Neil Gaiman and Dave McKean*. All other names, characters, places, and incidents featured in this publication either are the product of the authors' imagination or are used fictitiously. Any resemblance to actual persons (living or dead), events, institutions, or locales, without satiric intent, is coincidental. No portion of this publication may be reproduced or transmitted, in any form or by any means, without the express written permission of the copyright holders, except for purposes of review.

COPYRIGHT ZA SRPSKI PREVOD
© 2012. Darkwood

IZDAVAČ

Darkwood d.o.o., Beograd
e-mail: info@darkwood.co.rs
<http://www.darkwood.co.rs>
011/2622-867
064/6465-755

GLAVNI UREDNIK
Slobodan Jović

UREDNIK
Vladimir Ćuk

SARADNICI
Diana Dukanac, Milan Jovanović

PREVOD
Vladimir Ćuk

KONSULTANT NA PREVODU
Borislav Stanojević

LEKTOR:
Marijana Mahač

**DIZAJN PRILAGODIO
I LOGOTIP EDICIJE KREIRAO**
Vuk Popadić

PRELOM I PRIPREMA ZA ŠTAMPU
Dekara@Popokatepetl Studio

ŠTAMPA I POVEZ
Rotografika, Subotica

CIP - katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

ISBN 978-86-6163-051-4

COBISS.SR-ID 189325324

od
signala
ص:٢٠٠
suma

•••••
• Nil Gejman+
Dejv MeKin

SADRŽAJ

Uvodna reč za ediciju Supernova	5
Uvodna reč za izdanje Od signala do šuma	6
Borislav Stanojević - <i>Signal to Noise</i>	
Uvodne reči	13
objavljene u Dark horsovom izdanju <i>Od signala do šuma</i> iz 2007. godine	
Hakeri.....	18
autor Dejev Mekin Naslov originala <i>Hackers</i> , prvo objavljivanje u engleskom magazinu <i>The Face</i> , 1989. godine	
Dekonstrukcija	20
autor Dejev Mekin Naslov originala <i>Deconstruction</i> , prvo objavljivanje u nemačkom magazinu <i>Instant</i> , 1990. godine	
Vier Mauern	22
ilustrovao Dejev Mekin, napisao Nil Gejman Naslov originala <i>Vier Mauern</i> , prvo objavljivanje u američkom magazinu <i>Breakthrough</i> , 1990. godine	
Od signala do šuma	24
ilustrovao Dejev Mekin, napisao Nil Gejman Naslov originala <i>Signal to Noise</i> , prvo objavljivanje u formi stripa u nastavcima, započeto u engleskom magazinu <i>The Face</i> iz 1989. godine; u formi jedne knjige prvi put objavio engleski izdavač <i>Victor Gollancz Ltd.</i> , 1992. godine	
Milenijum	92
ilustrovao Dejev Mekin, napisao Nil Gejman Naslov originala <i>Millennium</i> , prvo objavljivanje u Dark horsovom izdanju <i>Od signala do šuma</i> , 2007. godine	

Signal to Noise

Na prvi pogled ova bogato ilustrovana knjiga (?), strip (?), grafički roman (?), ili ništa od navedenog (?), ili nešto sasvim (što bi rekli montipajtonovci), sasvim drugo (?), bavi se jednačinom pretvaranja tona ili zvuka u šum, šuštanje; dakle, muzike u buku; dakle, smisla u besmisao.

Na prvi pogled.

Kako je to uopšte moguće? Da nešto što zrači značenjem može da prestane da postoji?

Ma, naravno da pričamo o čoveku. O kome bismo? Što bi rekli naši stari: „Bio, pa i nije“. Ej, a živ čovek! Rođen od majke i oca, ima porodicu, prijatelje, rodbinu, ženu, decu... ima imanje, život, karijeru... i odjednom – nema ga? Došô rak i pojeo ga. Došla Smrt i odnela ga. Svirala muzika koju voliš najviše na svetu, pa ućutala: umro orkestar koji ju je izvodio; zapalili jedinu partituru u kojoj je bila zapisana: ni ti sam više ne možeš da se setiš kako joj je zvučala obožavana melodija. Dakle, i samo sećanje na nju je umrlo. Samo šuštanje statike radio-aparata bez stanica. Samo večni sneg na ekranu TV prijemnika, na koji više ne stiže nikakav signal.

Posle svega, posle milijardi godina evolucije života do ikakvog čoveka, posle svih udruženih, civilizacijskih napora Čoveka, posle svega dobrog (i lošeg) što čini svako od nas ponaosob, očekivalo bi se da smo makar besmrtni. Da ćemo zauvek značiti... nešto. Da će od tolikog napora da od šuma stvorimo signal taj signal ostati to što jeste – trajno. Ali ne. Mi i dalje umiremo. Sve što pravimo i dalje propada, truli, ruši se, kvvari, rđa, tihne.

I jedino čime se uspešno suprotstavljamo tome jeste naše nemirenje zatečenim stanjem.

Ima jedna priča koja možda nešto znači u mogućem preokretu smeru signal-to-noise.

Bio je u VI veku n. e. irski svetac Kolumba (Kolum, Kolumcil). Neki tvrde da je potegao čak odnekud iz Francuske u pokušaju da pokrsti divljačne Irce. Naravno, oni su ga decenijama ismevali, rugali mu se ili ga makar smatrali bezopasnom budalom. Ne spasavši nijednu dušu pred Hristom, Kolumba reši da se utopi. Da strašnim grehom kazni strašniji neuspeh. U tamnom potopljenom vresištu, u turobnim šumetinama pod vodom. I sedne tako čekajući da mu jaka volja za smrt dođe na red. Kad, eto ti je mala, neugledna veverica. Dotrčkara do vode, umoči rep, onda tako mokra otrči do peščanog brega, podaleko, tamo iscedi repić u pesak... pa opet sve iz početka. Gleda je Kolumba, sve dalji od misli ka smrti, pa je upita (jer on kao potencijalni svetac govori i razume sve jezike!): „Šta to, za ime svega što ti je sveto, misliš da radiš?“ „Isušujem šumu“, kaže mu zverčica, „ima tamo mnogo zdravih leski, ne dam da istrunu pod močvarom, pa da moj budući porod gladuje.“

„I to sve ćeš tim repićem?“

„Ne beri ti brigu, starče. Gde ja stanem, sledeća produži. Dok ne obavimo posao. A posle... posle će se već naći neki nov posao.“

I tada, tu, Kolumba doživi prosvetljenje. I vrati se Ircima, i pokrsti ih, jer su ovi videli da on sada STVARNO veruje u to što govori i misli da veruje. I s tim postane svetac.

Dakle, ima još jedna opcija u *signal-to-noise*.

Nema „noise“. Nema šušketanja, nema šuma, nema haosa. To je samo drugačiji signal drugačijeg reda: muzika koju još nismo u stanju da razumemo. Signal nije izgubljen, već samo preveden na jezik koji još nismo naučili.

Gejmanu i Mekinu se posrećilo (baš kao što to nužno biva kod heroja i genija): stvorili su miljokaz koji pokazuje u tom smeru.

Signal to Noise nije samo kraj – smrt – stripa kakav smo znali do sada.

On je samo polazna stanica jednog novog pravca u stvaranju sintetskog grafičko-literarnog dela budućnosti.

On je *Signal-to-langiS*.

signal to noise

BY NEIL GAIMAN & DAVE MCKEAN

2. OCCLUSION

signal
to
noise

BY NEIL GAIMAN & DAVE MCKEAN

0 0 0 0 1 1 0 1 1 1
2 0 0 0 1 1 1 1 1 1
2 0 0 0 1 1 1 1 1 1

noise

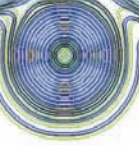
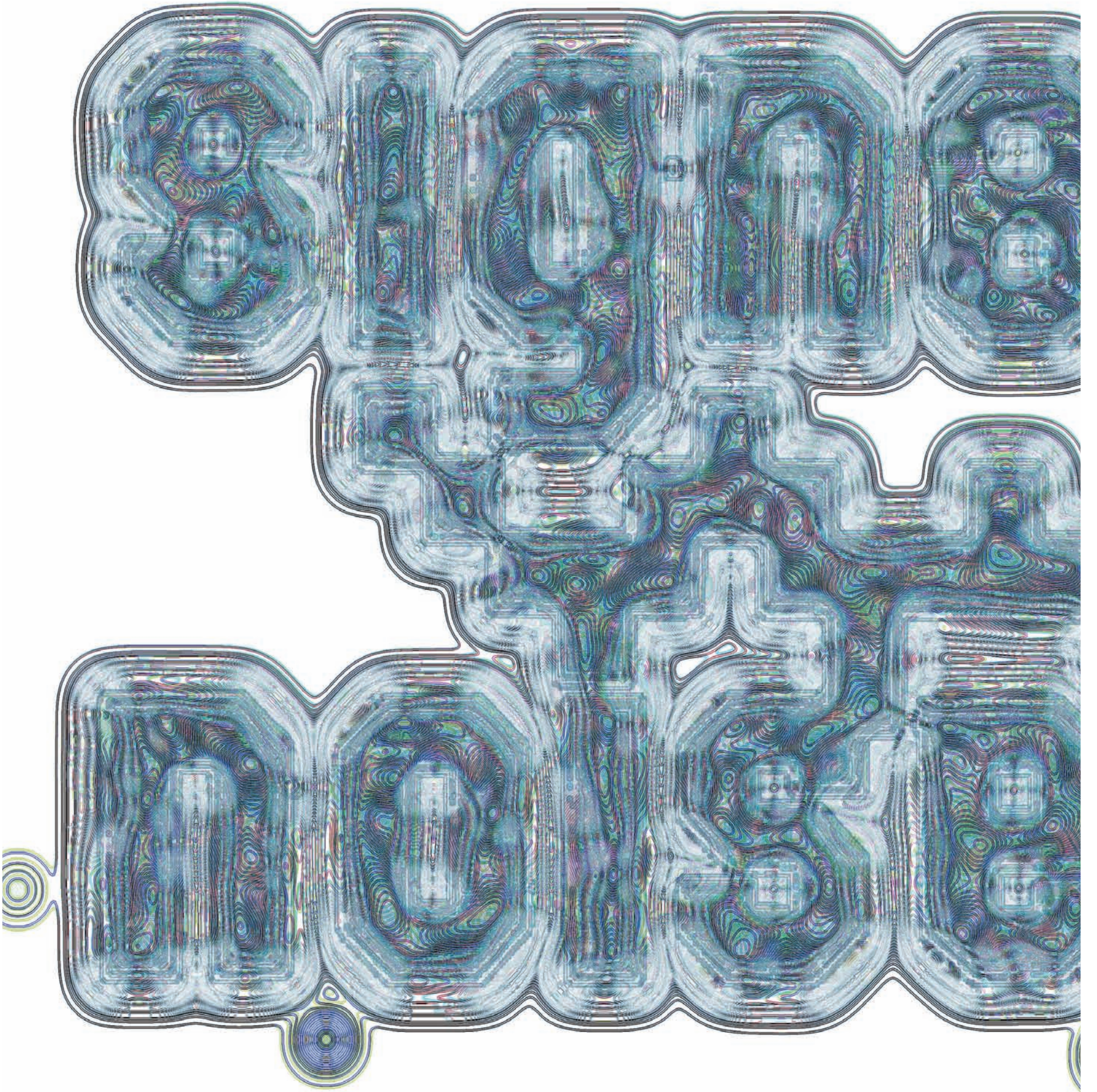
BY NEIL GAIMAN & DAVE MCKEAN

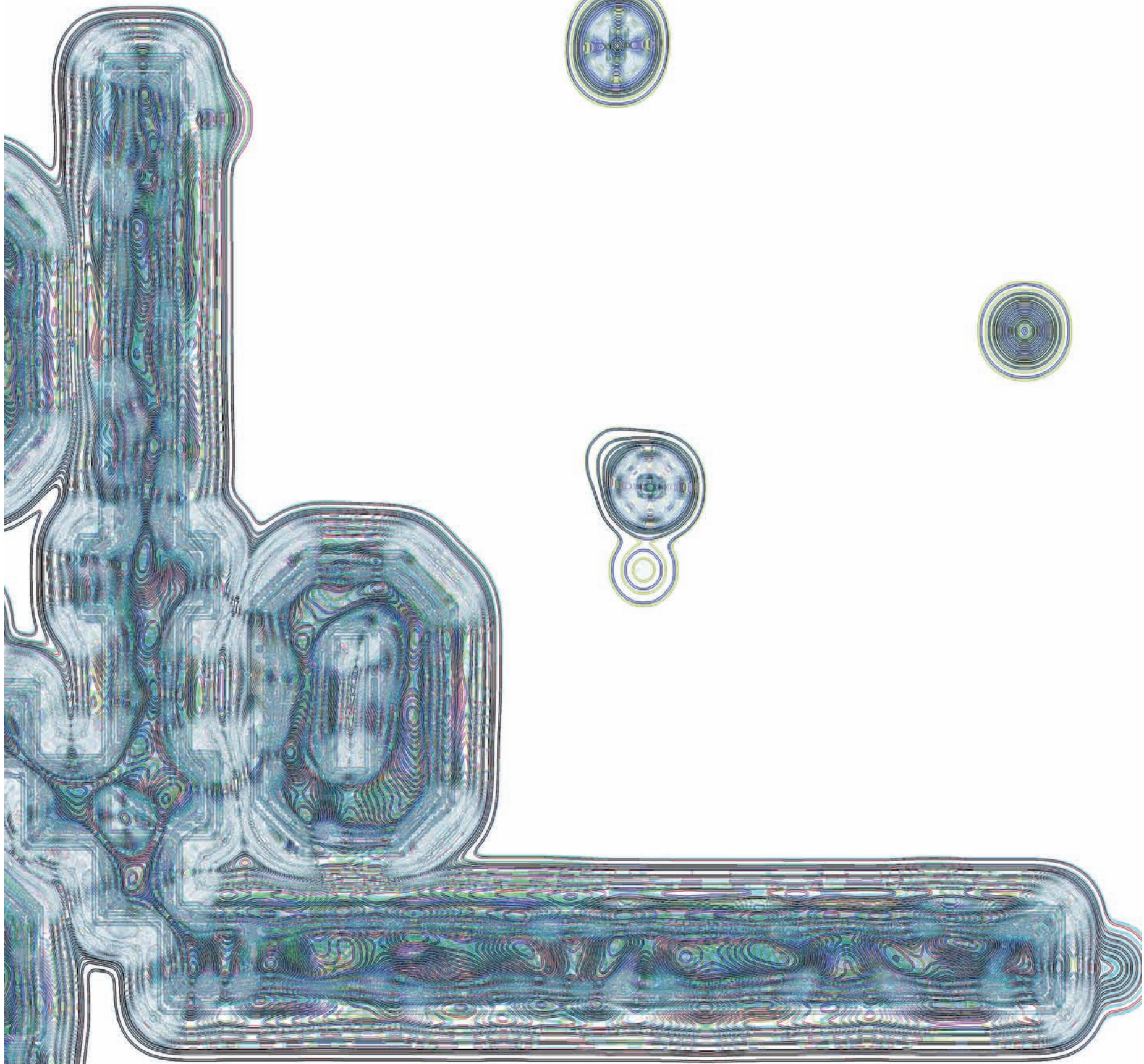
2. OCCLUSION

BY NEIL GAIMAN & DAVE MCKEAN

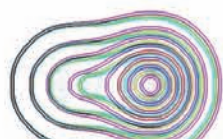
signal
to
noise

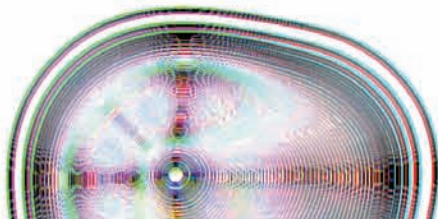
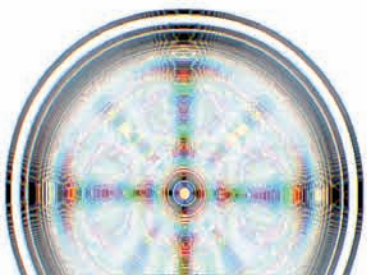
2. OCCLUSION

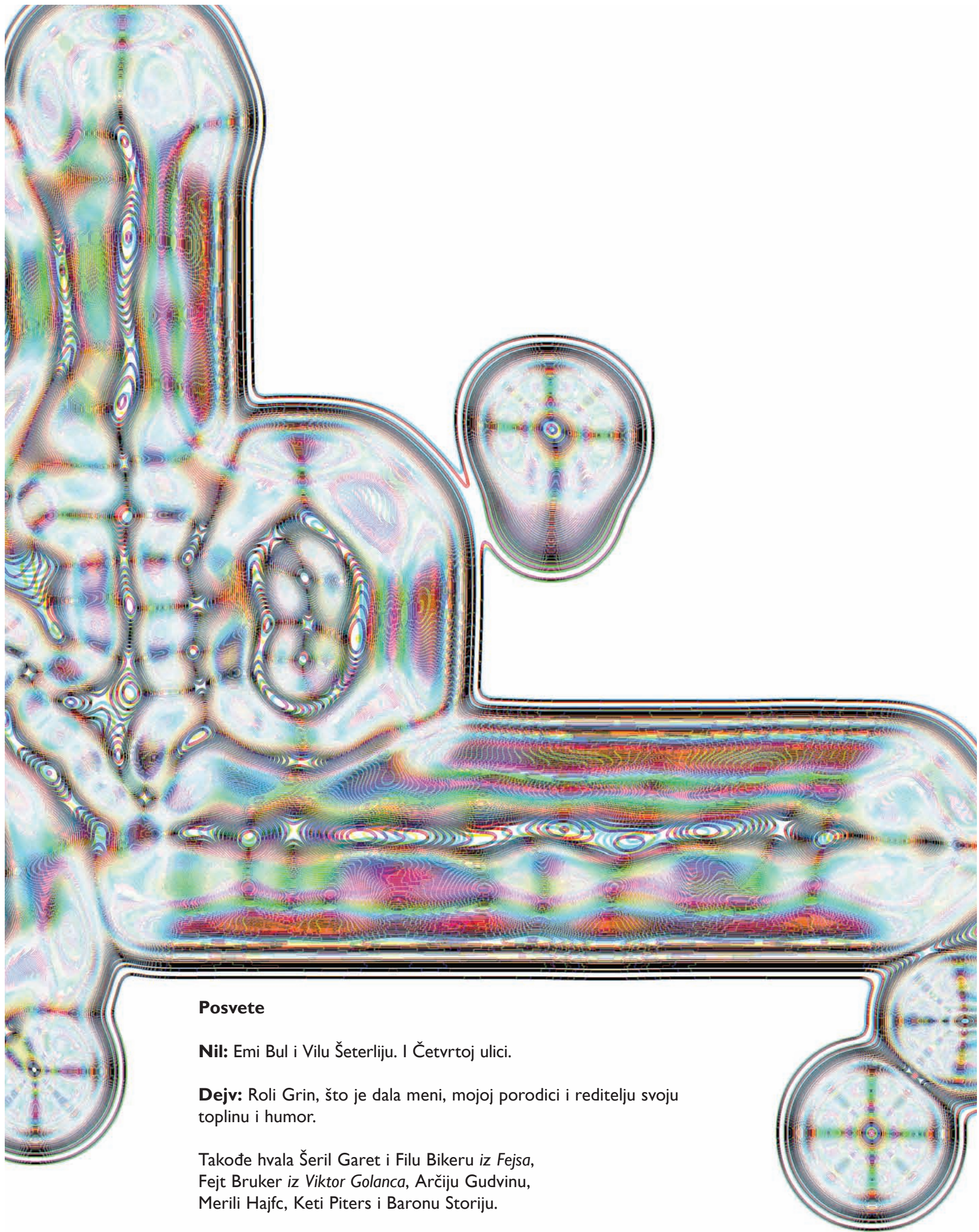

NAPISAO **NIL GEJMAN** ILUSTROVAO I DIZAJNIRAO **DEJV MEKIN**

Posvete

Nil: Emi Bul i Vilu Šeterliju. I Četvrtoj ulici.

Dejv: Roli Grin, što je dala meni, mojoj porodici i reditelju svoju toplinu i humor.

Takođe hvala Šeril Gareth i Filu Bikeru iz *Fejsa*, Fejt Bruker iz *Viktor Golanca*, Arčiju Gudvinu, Merili Hajfc, Keti Piters i Baronu Storiju.

Uvod za originalno izdanje – Džonatan Kerol

Kad sam bio učitelj, jedna od prvih stvari koje bih rekao učenicima na početku svake godine bila je da nikada, ali nikada, ne čitaju uvodnu reč pre nego što pročitaju knjigu. Iz nekog perverzno razloga, pisac uvoda bi uvek rekao radnju („Kada se Ana Karenijina bacila pod voz...“), ili pričao o likovima i situacijama s kojima nisi upoznat zato što, gle čuda nad čudima, još uvek nisi pročitao knjigu.

Iz najvećeg poštovanja prema Gejmanu i Mekinu, umesto toga, ponudio sam nevidljivi uvod. Možete ga pročitati bez bojazni na prethodno izrečeno. U tekstu koji sledi izraziću samo zahvalnost na ostvarenju dvojice ljudi koji rade nešto u isto vreme i opasno i neophodno. Kao hirurzi koji operišu na otvorenom srcu, astronauti, kao novi ljubavnici.

Saradnje su teške i varljive. Još i više kada delo čini toliko urođenih izvornih senzibiliteta utkanih u jedan proizvod. Jedini problem koji sam imao sa ostvarenjem ovih ljudi jeste da je to što rade toliko dobro da sam često hvatao sebe kako čitam a ne gledam, ili vice versa. To nije pošteno, zato što priča poput *Od signala do šuma* zahteva da čitalac uzme u obzir sve pre nego što nastavi dalje. Sve te reči koje seku brzo i sudbonosno, sve te jedinstvene slike, poput hijeroglifa su sadašnjosti. Uporedite ih sa starim stereoptikom. Zasebno imamo karticu sa „samo“ dve slike. Ubačene u aparat i gledane na pravi način, stvaraju magiju, pogled koji ide izvan horizonta.

Vizija je ovde ključna reč. Ne šum. Naslov je sam po sebi kontradiktoran zato što smo danas okruženi s toliko šumova da je skoro nemoguće prepoznati koji god signal da se u njemu nalazi. Pa čak ako bismo nekako i uspeli da se probijemo do njega i nađemo ili prepoznamo istinske signale, da li bismo znali kako da reagujemo? Šta je smisao traganja ako nismo sposobni da prepoznamo cilj čak i kada stignemo do njega? Na trenutak ću malo varati i reći vam sledeće: U *Od signala do šuma* reč je o reditelju koji, po saznanju da je smrtno bolestan, ipak odlučuje da nastavi da radi na projektu do svog poslednjeg dana. Šta možemo da otkrijemo iz toga? Nepobedivost ljudskog duha? Ili ružnu drugu stranu istog novčića – život je pizdarija i onda umreš? Potraga je sve, ili svaka potraga je ništa?

Kritičar Robert Harbison je rekao: „Istinski vodiči bi trebalo da te vode do stvari i ostave pred vratima, do spiska mesta gde možemo imati određene vrste iskustva. Ako čitaš, ne možeš gledati, i obratno. Putnici bi trebalo da čitaju tek kad padne mrak.“ (Robert Harbison, *Eccentric Spaces*). Ono što je zadivljujuće za mene jeste da virtuozi poput Mekina i Gejmana rade i jedno i drugo. Oni te dovedu, a onda te i provedu kroz to pokazujući ti šta da tražiš. Moguće je da oni stvaraju apsolutne „vodiče“ za naše potrage i naše vreme, one neophodne.

Mnogo je u poslednje vreme pisano o tome kako su stripovi „porasli“, ali to je pogrešna reč. Od samog početka suština stripova bila je da zabave. *Od signala do šuma* ne zabavlja. On grebe, provocira, zastrašuje. Govori ti stvari koje ne želiš da znaš, ali te onda satera unutra govoreći: pogledaj bolje i vidi dirljivost, lepotu svetla koje pleše na rubu života, istinu koja je tako jednostavna i neposredna kao sama smrt. To nije „strip“. To nije „ilustrovana novela“, današnji termin koji me, nažalost, uvek vrati na seks-magazine koje ljudi praznog pogleda čitaju u gradskim autobusima u Italiji ili Španiji. Želeo bih da neko zagrebe dublje i nađe pravi naziv.

Zato što u najboljem svetlu doživeti ovo delo isto je kao mesec dana provedenih na visokim Alpima. Vратиш se mršaviji, jači. Sazreo si naviknut na tišinu i tako čuo unutrašnji glas koji ti se obraća, hitan ali nečujan, dugo vremena. Sada imaš manje strpljenja za beli šum sveta, ali to će biti tvoja prednost. Na početku ove priče doktorka kaže čoveku koji umire: „Moraš nam dopustiti da te pregledamo. Moraš nas pustiti da te lečimo.“ On okleva, ali svako ko pročita *Od signala do šuma* lečenje je već započeo.

Džonatan Kerol, 1992.

VIER MAUERN

Ilustrovani tekst

Nil Gejman i Dejev Mekin

Prvo objavljivanje: *Breakthrough*, 1990.

OTVARANJE

„Tamo negde postoji nešto što ne voli zid.“

Robert Frost je rekao, ali takođe i savetovao,
u poemi *Popravka zida*, da
„dobre ograde stvaraju dobre susede“,
prema tome, šta je on znao?

PRVI ZID

Pitam se ko je prvi zid podigao.
Šta mu je na umu bilo. Ili njoj. Zaštita?
Privatnost? Ili nešto drugo.

Zidovima smo digli civilizaciju,
praveći sebi sklonište i odstupnicu.
Odvajajući se od „drugih“: prirode,
divljih zveri, ljudi drugačijih od nas.
Zidovi nas određuju, ali i razdeljuju.

Zidovi odvajaju ljude; ne samo oni
koje sagradimo. Možda najviše treba
da se bojimo onih koje ne vidimo,
onih u koje jednostavno verujemo.

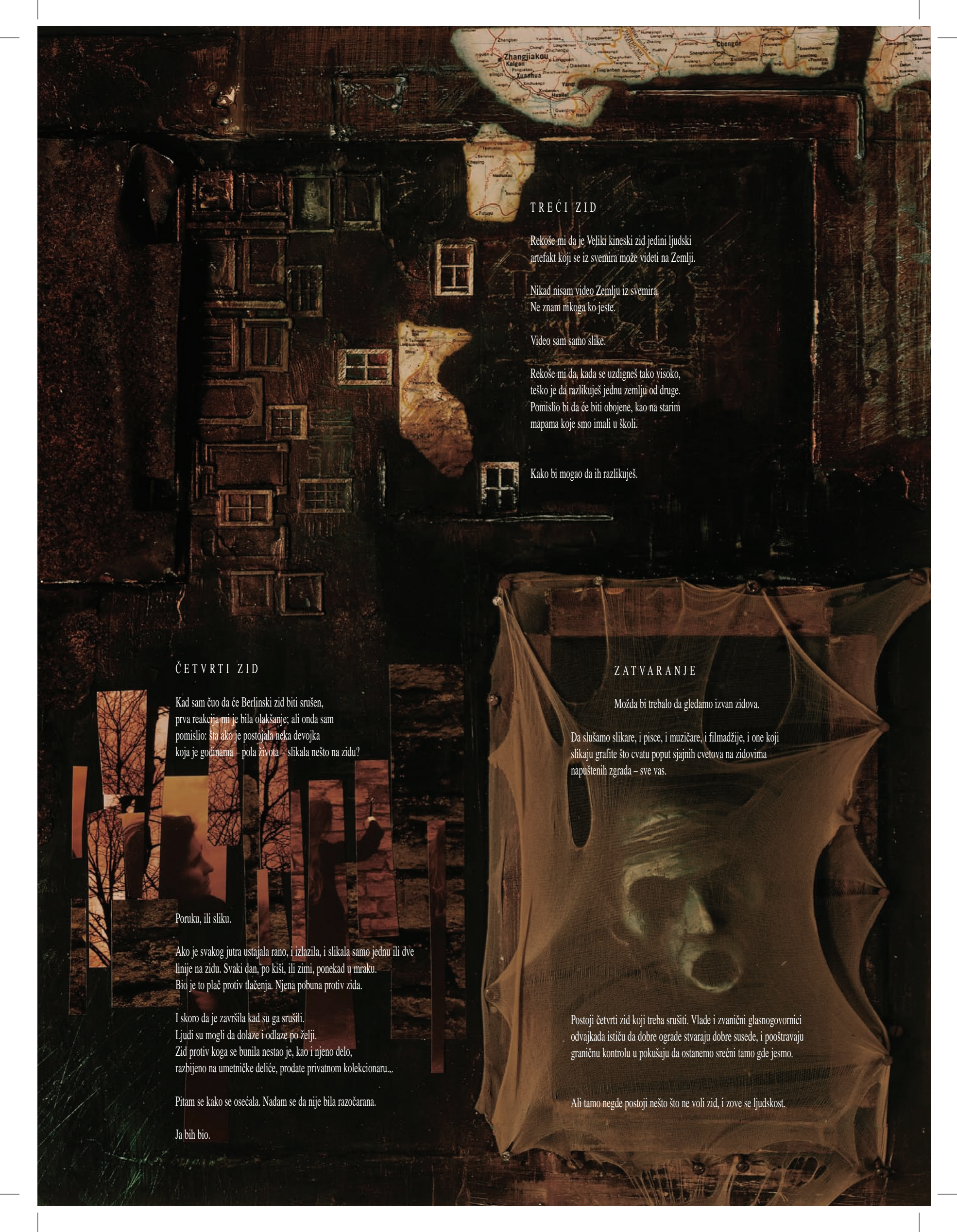
DRUGI ZID

Kad sam bio mali, sanjao sam san.

I u snu beše nota, jedna muzička, jedan zvuk;
i kad bi se začula, svi zidovi bi se srušili. I svi
ljudi bi videli...

Videli bi jedni druge, sve što rade unutar zidova.
Niko ne bi više imao gde da se sakrije.

I onda sam se probudio, i nikad nisam saznao
da li je dobro ili loše to što zidova nema.
Da nemaš gde da se sakriješ i da možeš da ideš
kuda god hoćeš; bez pretvaranja, zaštite, tajne.

TREĆI ZID

Rekoše mi da je Veliki kineski zid jedini ljudski artefakt koji se iz svemira može videti na Zemlji.

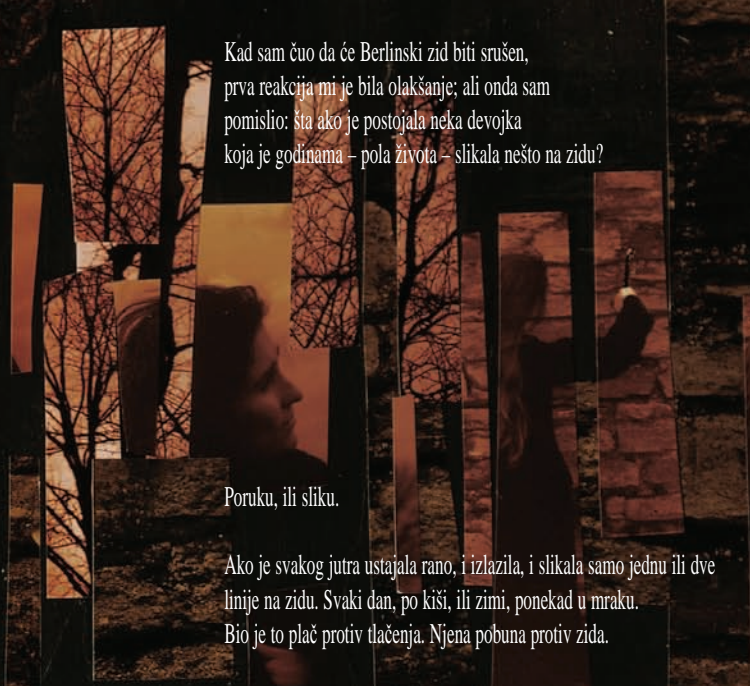
Nikad nisam video Zemlju iz svemira.
Ne znam nikoga ko jeste.

Video sam samo slike.

Rekoše mi da, kada se uzdigneš tako visoko, teško je da razlikuješ jednu zemlju od druge. Pomislilo bi da će biti obojene, kao na starim mapama koje smo imali u školi.

Kako bi mogao da ih razlikuješ.

ČETVRTI ZID

Kad sam čuo da će Berlinski zid biti srušen, prva reakcija mi je bila olakšanje; ali onda sam pomislio: šta ako je postojala neka devojka koja je godinama – pola života – slikala nešto na zidu?

Poruku, ili sliku.

Ako je svakog jutra ustajala rano, i izlazila, i slikala samo jednu ili dve linije na zidu. Svaki dan, po kiši, ili zimi, ponekad u mraku. Bio je to plač protiv tlačenja. Njena pobuna protiv zida.

I skoro da je završila kad su ga srušili. Ljudi su mogli da dolaze i odlaze po želji. Zid protiv koga se bunila nestao je, kao i njeno delo, razbijeno na umetničke deliće, prodato privatnom kolekcionaru...

Pitam se kako se osećala. Nadam se da nije bila razočarana.

Ja bih bio.

ZATVARANJE

Možda bi trebalo da gledamo izvan zidova.

Da slušamo slikare, i pisce, i muzičare, i filmadžije, i one koji slikaju grafite što cvatu poput sjajnih cvetova na zidovima napuštenih zgrada – sve vas.

Postoji četvrti zid koji treba srušiti. Vlade i zvanični glasnogovornici odvajkada ističu da dobre ograde stvaraju dobre susede, i poštpravaju graničnu kontrolu u pokušaju da ostanemo srećni tamo gde jesmo.

Ali tamo negde postoji nešto što ne voli zid, i zove se ljudskost.

„Ili sve ima smisao ili ništa nema. Drugačije rečeno,
neko bi kazao da u umetnosti nema šûma.“

Rolan Bart. Uvod u strukturalnu
analizu narativa / Slika, muzika, tekst

od signala do suma

○ NAPISAO NIL GEJMAN ILUSTROVAO I DIZAJNIRAO DEJV MEKIN

1. PRELUDIJUM

Možda gledaju u nebo.

Tamo, vidiš li?

Jedno od njih više...

...ali ne čujemo šta.

Možda se spremaju da napuste sve što imaju.

Možda počinju, polako i iskreno počinju da veruju...

...sada govorite o svom radu u kontekstu vajanja, ili crtanja, ili pisanja...

...ali to su sve umetničke forme koje uključuju jednog umetnika, koji se neposredno obraća publici...

Gledajući iz tog ugla, film izgleda kao tako kompromitovani medij...

Zašto izabrati pravljenje filmova?

Hmm...
Da.

Jednostavno
rečeno, nemam
izbora.

Hoću da kažem, ja
povremeno crtam i slikam,
ali film je opsesija.

Kada te rad
obuzme, moćnost
izbora nestaje.

Nastavljaš to
bez obzira na
bol, i frustraciju,
i glupost, i
sranje. Sve dok...

...sve dok
ne padneš.

Kažete da stvarate
filmove u glavi pre nego
što ih... „upucate“.

Da.

Da li ste ikada bili
prijatno iznenađeni završenim
filmom?

Ne... stvarno.

Verovatno zato
što znam koliko
su daleki od
onočja što sam
imao u glavi. To
je mesto gde su
pravi filmovi.
Onda ih stavim na
papir i konačno
moram da ih
„upucam“... da
im prekratim
muke.

O čemu će
biti vaš sledeći
film?

O kraju sveta.

Dakle, to je
naučnofantastični
film?

Ne. On je o kraju
sveta koji se nikada
nije desio, na kraju
poslednjeg milenijuma.

To je film prevare.

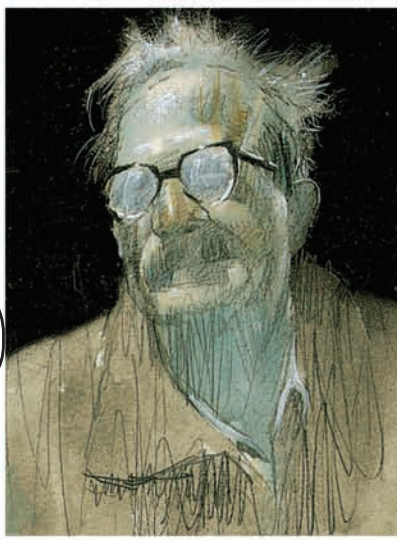

Ne, šalim se. Nema
prevare.

Da?

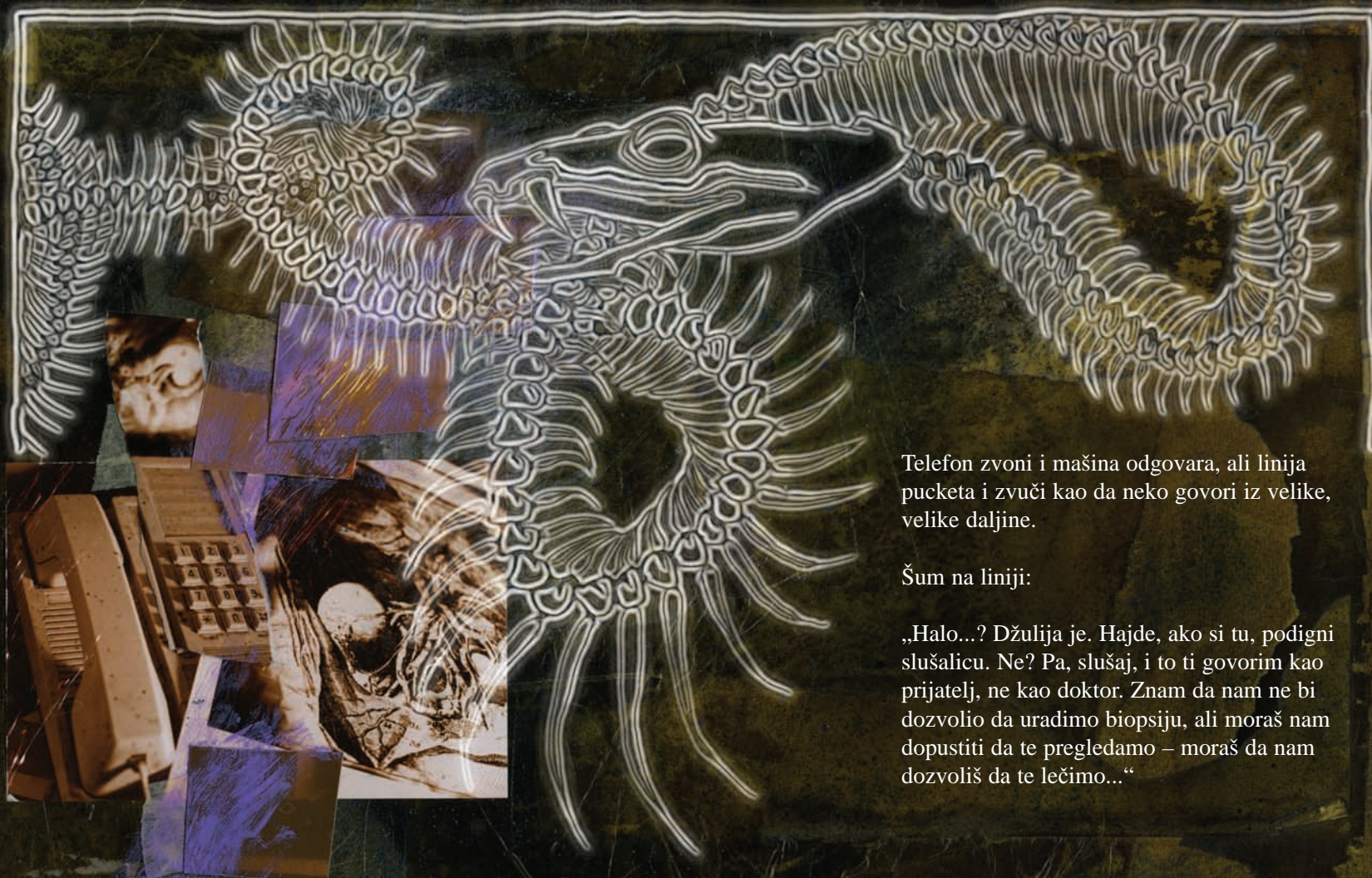
Koliko dugo
ćete živeti?

Hmm...
Mesec-dva...

Rano je veče i obliven sam znojem, i drhtim, i grudi me bole.

Telefon zvoni i mašina odgovara, ali linija pucketa i zvuči kao da neko govori iz velike, velike daljine.

Šum na liniji:

„Halo...? Džulija je. Hajde, ako si tu, podigni slušalicu. Ne? Pa, slušaj, i to ti govorim kao prijatelj, ne kao doktor. Znam da nam ne bi dozvolio da uradimo biopsiju, ali moraš nam dopustiti da te pregledamo – moraš da nam dozvoliš da te lečimo...“

Teško je suočiti se sa smrtnošću.

„Ono što nas ne ubije samo nas ojača.“ To je ipak jedno možda. Ali ono što nas ubije, ubije nas, i zar nije to baš pizdarija...

Kako da se razabereš u životu?

Od signala do šuma:

Šta je tu signal a šta šum?

Recimo, na primer, poslat si kod lekara na „kompletnu analizu“, mnogo pišanja u bočice i pokušavanja da se ne trgneš na igle.

Nedelju dana kasnije ona te pozove i zamoli da dođeš da se vidite.

Tu, vidiš li?

Ta siva zona tu...

...ta senka.

Hmm...

Sve je u senkama.

Ne... samo tu.

Skoro sigurno je tumor.

Verovatno zloćudni.

Da, pretpostavljam...

Šta to znači?

Shvatam.

Naravno, moramo da uradimo još neke testove, ali...

Koliko mi je preostalo?

To nije tako jednostavno.

Samo pretpostavi, pretpostavi.

Ako je zloćudni - a to je veliko „ako“ -

nekoliko meseci... možda, ali moram da vidim...

Ne.

I otišao sam kući.

Dosta čitam.

Gledam TV do kasno u
noć, kad nema ničega,
a ponavljanje reklama
postane mantra, refren,
raspevane slike
zamrznute u
vremenu.

Ne javljam se na telefon, niti odgovaram na pisma.

Nemam mnogo vremena.

BOLEST

Otkrovenje 6:2

*I vidjeh, i gle, konj bijel,
i onaj što sjedaše na njemu imadijaše strijelu;
i njemu se dade vijenac,
i iziđe pobjeđujući,
i da pobijedi.*